

MATRIX

Regulacje

Redaktor serii
KAMIL ZEIDLER

MATRIX

Regulacje

redakcja
Jakub H. Szlachetko

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2025

Recenzent
dr hab. Mariusz Szyski, prof. UKSW

Redaktor Wydawnictwa
Patrycja Masternak i Zespół Wydawnictwa UG

Projekt okładki i stron tytułowych
Jan Rutka

Skład i łamanie
Maksymilian Biniakiewicz

Publikacja sfinansowana przez:
Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego
Katedrę Postępowania Administracyjnego
i Sądowoadministracyjnego WPIA UG
oraz Pomorską Izbę Adwokacką w Gdańsku

Patronat

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-685-2

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

01001011 01101100 01110101 01100011
01111010 00101110 00101110 00101110 — 7

01000110 01101001 01101100 01101111
01111010 01101111 01100110 01101001 01100001

Rafał Król
Matrix: (Sp)ostrzeżenia — 13

Paulina Perzan
W labiryncie symulaków.
Matrix jako studium hiperrealności — 23

Przemysław Rybiński
Kodeks etyki dla użytkowników sztucznej inteligencji
niebędących inżynierami (*Code of Ethics for AI*
Non-engineer Users, CEANU) — 39

01010011 01111001 01110011 01110100 01100101 01101101

Jakub Maj
Agenci w *Matrixie*. Strażnicy systemu czy aparat opresji? — 53

Piotr Marciniak
Door, Backdoor i Keymaker — 67

Agnieszka Sobejko
Matrix/metawersum.
Uregulowania prawne wirtualnej rzeczywistości — 87

Antoni Krzyżanowski
(AI)truiizyna, czyli cyberrzeczywistość na pełnym *matrixie*.
Krajobraz wyzwań i regulacji UE w kontekście wielkich platform
społecznościowych przed przyjęciem AI Act — 99

Marta Zbucka-Gargas

Wyzwania dla prawa pracy w matrixie nowych technologii
i globalnych strategii biznesowych — 117

01010000 01110010 01100001 01110111
01100001 00100000 00001101 00001010

Jacek Markowski

Digital self image: rewolucja prawa do wizerunku — 133

Anna Babicka-Wirkus

Matrix versus Zion: o różnych więzieniach wolności — 151

Piotr Szudejko

Niewiedza to błogosławieństwo? Czy można pogodzić
wybór Cyphera z podstawowymi prawami człowieka? — 163

Zuzanna Czernicka

Czy wybór stanie się problemem?
Wirtualny świat finansowy wobec wolności — 181

01010110 01100001 01110010 01101001 01100001

Anna Sylwestrzak

Prawne i etyczne dylematy związane z postępem
technologicznym w zakresie procedury medycznie
wspomaganej prokreacji metodą *in vitro* — 201

Jakub Szlachetko

Autonomiczne organy administracji publicznej.
Zarys koncepcji — 213

01001011 01101100 01110101
01100011 01111010 00101110
00101110 00101110

Książka – pod względem merytorycznym w zasadzie gotowa – czekała na „lepsze czasy”. Czekala zdecydowanie zbyt długo, stając się coraz większym wyrzutem sumienia, w szczególności wobec autorów, którzy terminowo i wzorowo wypełnili swe zobowiązania, a także wobec wydawcy, który ze swoich zobowiązań również – co nie ulega wątpliwości – chciał się jak najszybciej wywiązać. Hamulcowy był tylko jeden – redaktor, który nie był w stanie napisać kilku słów tytułem wprowadzenia do ciekawie zapowiadającej się książki: *Matrix: Regulacje*. Proza zawodowego życia i akademicka codzienność non stop odciągały uwagę od maszynopisu, kierowały ją w zupełnie inną stronę, a przez to zabijały ducha pracy pisarskiej, w tym przypadku na poły naukowej, na poły literackiej. Widocznie musiało się „coś” stać, musiało się „coś” wydarzyć, by redaktora wyrwało z rutyny. Wspomniany znak się w końcu objawił.

Dnia 4 kwietnia 2024 r. skądinąd elektroniczna prasówka dostarczyła newsa na miarę dekady. Okazało się bowiem, że Warner Bros nie powiedział jeszcze ostatniego słowa w kwestii *Matrixa* i zapowiedział kontynuację filmowej serii (część piątą). Nie wdając się w nazbyt szczegółową analizę materiałów prasowych, nie poddając doniesień medialnych ocenie pod względem

rzetelności oraz wiarygodności, należy stwierdzić – pojawił się wyczekiwany znak. Wróciły wspomnienia i emocje, które smakowały (zaryzykujmy tezę) wybornie czterokrotnie (w 1999, dwukrotnie w 2003 oraz w 2021 r.). Okazało się, że mają powrócić raz jeszcze – cudownie!

Uniwersum *Matrixa* – bo w tych kategoriach należy traktować świat wykreowany przez siostry Lilly i Lanę Wachowskie – współtworzony przez filmy, animacje, muzykę, gry komputerowe i komiksy – zachwyca. Zachwyca fabuła i postacie. Zachwycają liczne asocjacje z kulturą, w tym masową, z dziełami filozoficznymi i teologicznymi. Zachwyca forma, która nie tylko ucieka sztamie, ale i tworzy niezwykle charakterystyczną estetykę i atmosferę. Ale przede wszystkim zachwyca otwartość filmowej fabuły na różnorodne perspektywy, punkty widzenia i interpretacje. To ona powoduje, że o *Matrixie* można myśleć i dyskutować nieustannie, każdorazowo odkrywając w nim coś innego, coś nowego. I tak bez końca. To prawdziwe *never-ending story*.

Z tych też względów zostało zainicjowane przedsięwzięcie naukowo-wydawnicze, którego rezultatem jest prezentowana książka. *Matrix: Regulacje* to podróż po uniwersum, choć ukazana z innej perspektywy – naukowej, przede wszystkim prawniczej (filozoficzno-, teoretyczno- oraz dogmatycznoprawnej). Zespół autorski prezentuje cykl esejów naukowych, dla których inspirację stanowiły wydarzenia, osoby, mechanizmy znane z kultowego dzieła. Co więc warto podkreślić, opublikowane w książce teksty nie zawierają analizy filmu, nie prezentują nowych interpretacji ich treści, nie próbują podważać dominujących narracji. One korzystają z ogromnego kapitału intelektualnego *Matrixa*, a także, budując skojarzenia ze światem rzeczywistym, w którym żyjemy dziś – i w którym żyć będziemy za chwilę, szukają odpowiedzi na pojawiające się pytania. A nie da się przecież ukryć, że kolejne domeny życia prywatnego, zawodowego i publicznego przechodzą do świata cyfrowego. Proces technologizacji, cyfryzacji, digitalizacji postępuje. A dokąd nas zaprowadzi? Zobaczymy.

Oddaję więc niniejszą książkę w Państwa ręce, mając nadzieję, że okaże się przyjemną oraz satysfakcjonującą lekturą. Oddaję książkę i oczekuję kolejnej odsłony uniwersum. Być może twórcy *Matrix 5* zdecydują się ukazać fanom prawdziwy świat ludzkich zmagień, bo uważam, że w dotychczasowych epizodach zwodzą odbiorcę, prezentując, trochę na wzór powieści szkatułkowej, jedynie różne oblicza totalitarnego matrixa. Wszystko to bowiem, zarówno rzeczywistość przepuszczona przez zielony filtr, jak i postapokaliptyczne podziemia, to tylko symulacje. Mam na to dowody, ale o nich kiedy indziej.

W imieniu Zespołu Autorskiego
dr hab. Jakub Szlachetko, prof. UG
4 kwietnia 2024 r.